

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídkue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637054

Discursus XXXII. De vitio Ludendi. Cùm consuetudo Ludendi omnia directè
Christiani officio sit contraria, concluditur mirum non esse, si ludo vacare,
prorsus idem sit, ac Animam velle perdere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51667)

DISCURSUS XXXII.

*De Vitio Ludendi.**Boter.
in Re-
kat.*

I. Olymannus Turcarum Tyrannus formidando cinctus exercitu in ipsa Ungariæ viscera penetraverat, & redactâ jam in potestatem parte ejus non modicâ, reliquam spe devoraverat. Quid interea Dynastæ Ungari? An rebus tam trepidis expedierunt arma, legerunt festinatis delectibus militæ, Duces bello gerendo præfecerunt, annonam quâ militarem, quâ escariam convexerunt undique, urbes arcæque aggeribus, & multo milite munerunt? Nihil minus ipsi. Ut victimæ cruento destinatæ & jam devoræ Sacrificio pergebant delictari: ludis, choreis, conviviis, ut vix unquam magis, indulgebant; & lætissima vivebant Saturnalia: sic ut sapientior ex eorum numero aliquis dicere auditus sit: Non memini vel audire, vel legere, ullius unquam Regni jacturam tam festiva inter gaudia ac tripudia factam. Faceret utinam bonus Deus, ne in discrimine non minore æquè læta sit socordia, & tripudia Christianorum, dubites, magisne insana, an funesta & fatalia? Hæret in visceribus quasi nostris Dæmon, armatus audaciâ, fraudibus, versutiis, præter opes ac poten-

tiam maximam. Vitæ nostræ partem jam non modicam sibi vindicavit, & reliquam spe devoravit; eam quoque suam facturus: interim Christiana gens, pro eo, quod ardentissimis spiritibus nova à Deo poscat subsidia, pro eo, quod inflatis sibi vesperibus, ciborum abstinentiâ, aliisque penalitibus se obarmet, robur ac vires crebro divinorum mysteriorum usu auget, quid agit? Totam se permittit deliciis, symphonis, amoribus, choreis, comestationibus, ludo omni sortis ac generis, licito an turpi, perinde habet, & hoc sanctiores Deoque maximè dicatos dies toros infumit! A nullo igitur Historiæ Scriptore literis uspiam consignatum est, ullum Regnum, ullam Provinciam, tam læta inter tripudia amissam, inter qualia non pauci Fidelium perdunt æternum Cæli Regnum. Verùm quia querelæ & lacrymæ amenti sanam mentem non restitunt, ad remedia transibo; sic ut postquam tam non perfunctoriè diebus præteritis Ludos Theatrales exigitavi, hodie ludendi assuetudinem non mihi castigem, enitendo, ut hanc probè assequamini veritatem: idè omnino esse ludo alearum, chartarum, &c. se dedere, ac animæ jacturam facere. Neque verò ullam allaturus mihi videor causam impellentem, quâ

vos certius à re tam periculosa aver-
tam, quam modò propositam: quis-
quis enim ludit, ludit, ut vincat: quis
ergo non absque mora ludum abrum-
pat, si intellexerit, se ludendo tam ni-
hil lucraturum, ut etiam se ipsum
perdat?

II. Ne tamen putetis me nimiam in
dicendo exaggeratione uti, necesse
prius est tria ludi genera distinguere.
Primus est Ludus honestus; alter mo-
dicum quid de malo habet; tertius plane
honestati adversatur. Ludus hone-
stus & cum virtute est, cui quis in-
dulget ad mentem à nimia contem-
ptione non nihil laxandam: cum enim
vires hominis, tam quæ mentis solius,
quam quæ corporis sunt, certis, &
arctis quidem limitibus definiantur,
exhaustiuntur scilicet multâ & atten-
tâ cogitatione; ac proinde oportet
remittere tantisper, & iis, quæ ani-
mum oblectant, vires seculuris labo-
ribus restaurare: hæc secus ac ar-
cum sæper intensum frangi necesse
est; cum opportuno tempore remis-
sus fortius ac longius tela jaculetur.
Qui autem sic ludant, non admodum
multi sunt: tot enim tamque scriptu-
losè ad ludendum cum virtute à Do-
ctoribus conditiones requiruntur, ut
propè dixerim ne chymicæ quidem
artis periclitam multas ad animum ex-
coquendum requirant: ludendum
enim est moderatè, simpliciter, hone-
stè. Moderatè, & temporis, & ap-
plicationis & affectus mensuram ser-
vando: simpliciter spectando finem
debitum; honestè, & ludi ipsius na-
turam, ac personæ ludentis dignita-

tem, nequid indecorum admittatur,
attendendo: his omnibus in ludi ad-
iunctis servandis primum est limites
tam arctos aut excedere, aut alicubi
deficere. Verùm mihi sermo non est
de primi huius generis ludo, sed ne-
que de secundi generis; in quo si quid
noxæ intervenit, illud non est, nisi
modicum; dum tantisper ultra recti
limites & mediam rationis semitam
tenditur. Loquor de tertio Ludi ge-
nere, quod naturâ suâ culpam lethali-
lem adjunctam habet, aut doli gravis,
aut blasphemæ, aut rancoris, aut ri-
xarum, aut pravissimi in totas famili-
as redundantis damni ac ruinæ. Et ab
hoc ludendi genere (quale ferè est
chartarum aut alearum inter plebejos
inopes) tanquam fonte. Si S. Joanni *Hom.*
Chryfostomo credimus, mille malo- *15. ad*
rum, quantum possum avellere vos *Pop.*
& alienare cupio, ut illud non oderi-
tis tantum (liquidem tantum mihi
polliceri possum,) sed vehementer
etiam ab illo abhorreatis & execre-
mini, tanquam præsens periculum
æternæ salutis amittendæ.

III. S. Antoninus, Florentinus Ar-
chiepiscopus, adèd averfabatur lu-
dum, ut cum in plateis in mensas lu-
forum ejusmodi incideret, suâ mox
manu everteret. Hic singula enu- *In Sum.*
merando, quæ in ludo admitti solent, *Theol.*
peccata, & miseros hos perdunt, ad *p. 2. tr.*
tot capita eadem reducit, quot sunt *1. c. 23.*
alearum, quas toties versant, oculi, seu *§. 6.*
puncta: *Quot puncta, tot scelera* Ego
tamen, ne longior causæ torius ordo
tædium ac fastidium patiar, rem istam
omnem ad synopsis, plenam tamen,
con-

contraham, Apostoli eum in finem normâ usus. Paulus igitur in sua ad Titum Epistolâ afficitur, ad tria maximè nos docenda Christum has in terras advenisse: ut vivamus sobriè: ut vivamus iustè; & vivamus piè. *Eru-*

ad Tit. c. 2. *diens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, iustè, & piè vivamus in hoc seculo, expectantes beatam spem.* Atque aded Christiani hominis professio, qui quidem verè sperare velit alteram & meliorem vitam, quam à supremo suo Legislatore expectare iustus est, re ipsâ ad triplex illud debitum reducitur, quod Glossa hoc loco perpendit: ad debitum, inquam, sobrietatis seu continentie, quo erga seipsum rectè sic constitutus; Iustitie, quâ ad Proximum, & Pietatis, quâ ad Deum ritè ordinetur. *Sobriè in nobis, iustè ad proximum; piè ad Deum.* Si proinde ostendero, Ludo deditorum studia è diametro cum omnibus his tribus debitis pugnare, quid porro exigitur? Patet sanè, Lutores vitam è Christianis legibus & normâ vivere non posse. Et si ita res se habet, quæ illis salutis spes est super? Nemo dubitet, ita esse, ut dixi; quisquis ludo se dedat, eadem opera animam perdere. Perpendamus ista singillatim.

I.

S. Tho. in ep. ad c. 2. lect. Tit. 3. IV. Exigit autem necessaria Christiano homini sobrietatis virtus, ut in usu rerum delectabilium, & pondere uratur & mensura: proprium enim huius est, in cunctis illis mediocritatem præscribere. In quo autem Lutorum vel tantillum ejus virtutis est super?

perit illa funditus. Vix enim incipit quis teneri ludi amore, cum jam sui potens non est, aded vitii ejus violentia abripitur. Adum ergo est sobrietate: non audiuntur amplius animi obmurmurantis querelæ, non amicorum objurgationes, non Magistratum correctiones, & vel ingratiss omnium eo properat lusor, ubi ludo patet officina. *Estimaverunt lulum esse vitam nostram,* ait de hujusmodi hominibus Spiritus Sanctus; & jure planè ac meritò: ita enim sine omni modo & freno ludo se addicunt, ut in eo finem suum ultimum & unicum constituisse videri possint. Jures, persuadere illos sibi, se ludendi tantum gratiâ natos esse; sic ut quas à Deo acceperunt manus, ad miscenda inter se lusoriarum chartarum folia acceperint: oculos, ut folia hæc inter se discernant: linguam, ut ad ludendum alios invitent: aures, ut invitari promptè audiant: pedes, ut eos ad socios se conferant, qui præ cæteris & ipsam tam perditæ voluptati se permisere. *Estimaverunt lulum esse vitam nostram.* Hancne Christus à Spectatoribus suis Temperantiam, hanc sobrietatem postulat in animi relaxationibus, vivere ut ludant? Etsi proin alia mala à Ludo abessent omnia, satis profectò esset, quod isti ludi heluones vitam, ut sic loquar, abliguriant.

V. Egregia sanè sunt, quæ concordibus studiis de temporis precio Philosophi scripsere, solo naturalis luminis beneficio illud considerando, ut occasionem & instrumentum,

ma-

magna quæquæ, & homine digna patrandi. *Quem mihi dabis*, aiebat Seneca, *qui pretium tempori ponat, & qui diem æstimet?* Perinde ac si tantum sit pretium temporis, ut nemo illud facis æstimare valeat. Et si sola ratio tantum agnoscit temporis pretium, quantum erit, si ad Fidei lucernam æstimetur, cum illo possimus operari digna homine, qui æternæ beatitudinis gratiâ sit conditus? Spiritus S. totus in eo esse videtur, ut in re tanti momenti opportunis nos consiliis regat: maxime autem id agit ore Ecclesiastici: *Fili, ait hic, Fili conserva tempus*: non prodige ut aquam, serva, custodi illud, ut Theaurum illum ingentem, cujus recto usu ac commercio lucrari Cælum ipsum possis. Alii tamen apertius in rem nostram ibidem legunt: *observa tempus*: neque enim satis ille facit officio, qui custodit tempus & servat, quo jam fruitur: necesse est, ut & qui non habet, captare illud nō erit: prospiciendo occasiones rectè operandi; indagando; cum se obtulerint solerter utendo: cavendo sollicitè nequa uspiam elabatur, cum fugiendo veniant, & fugiant veniendo. *Observa tempus*. Sunt quidam equitandi ita periti, ut dum equus effusissimo cursu juxta eos prætervolat, incredibili & celeritate & dexteritate in tergum ejus insiliant. Hos autem videre est, studiosissimè observare momentum, quo saltu illo se librent; toros imminere occasione, cavere ne non satis paratis accinctisq; elabatur. Horum qui conatus ac studia unquam

R. P. Segneri S. J. Christ, Instr. Tom. III.

attendisset, vivam ille haberet imaginem, quâ cuncti occasionibus & tempori, nunquam reversuro: imminere debemus, & juxta Ecclesiastici consilium, tempus observare, quo negotium salutis nostræ geramus: quam enim rerum tanti momenti occasionem tempus offert, hanc etiam non eâ tantum, quâ equus concitatissimus, sed majori, quàm rapidissimi venti, velocitate prætervolans, aufert: fertur enim primi Mobilis motu, cujus celeritatem vix est, qui vel cogitando assequatur.

VI. An ita Lufores tempus observant? Prò Deum immortalem! vel sacris Dei cultui diebus semihorulam subtrahere ludo nesciunt, quâ litanti ad Aram Sacerdoti adfint. Pronum est conjectare, quantum temporis audiendis Concionibus, Doctrinæ Christianæ, Supplicationibus, Psalmodiæ vespertinæ, recirandæ Dei Matris Coronæ daturi sint; cum has functiones suo ante templi fores strepitu, tumultuque, obturbent potius, quàm operâ suâ promoveant. Inter præcipuas militis dotes velocitas est, sic ut Romanæ veteris Militiæ Magister à militum quolibet eam velocitatem exigat, quâ horarum non amplius quinque intervallo viginti miliarium viam, nunquam interquiescens, emetiatur. Si eandem militibus, sua sub signa collectis, legem Servator ferat, hos inter Lufores nullo tempore, mea quidem opinione, numerabuntur, dum vel nihil unquam ex virtute agunt, vel ita languidè ac remissè agunt, ut penitus slanguisse videantur. *Perfuadent*

dent sibi infelices, satis sibi temporis ad negotium saltem superesse; cum existiment nunquam non posse operari cum Gratia à Deo sibi largiter suppeditanda; sed o quam suæ ipsos rationes fallunt? Si canis vestigia prædæ odore percepta, non confestim ac quam celerimè sequatur, mox illa, ne si velit quidem, sectari jam poterit, subito vento omnem illum odorem difflante. Non dissimilis est divinarum Inspirationum conditio, quas quisquis alacriter ac promptè non sequitur aliàs, ne si velit quidem, sequi poterit, jam nuspian aspirantes. Subducit se Deus, & anima sine omni ad virtutem & sanctimoniam stimulo deseritur, non ab similibus cani, qui vestigiis feræ amissis, quam in partem feratur, ignorat. In uberes quidem, sed inutiles sterus miseri isti effundentur extremis illis vitæ suæ momentis, cum sentient, fugisse jam tempus agendo salutis negotio opportunum, *quando nemo potest operari*; & serò nimis hæc secum taciti mullirabunt: Cum potui, nolui; cum volo, non possum. Fuit hæc olim Annibalis quoque, fera & inutilis nænia, cum Italiâ excedere coactus, damnaret inconstans in Roma occupanda moras, quam superbè intruitas; cum possem te, agebat, Hæbs nostra Carthaginis æmula, occupare & nostrum sub jugum mittere, ignavè neglexi; nunc, etsi quàm maximè cuperem, occupandæ occasionem frustra circumspicio.

VII. Res interim videtur bellissima, suo vivere genio & ingenio, & ingratis conjugis, quæ queritur;

Parochi, qui increpat; Ecclesiæ, quæ ingemiscit, dies noctesque, aleis charis que manu versandis, consecrare. Sed non est, res ista, non est, quàm videtur, bella: & quamquam bellum, jucundumque foret sic vivere, dicite, quot per seculorum decursum sic vivere dabitur? Cicada æstare nunc hunc, nunc illum in ramum saltitar, & non dies tantum, sed & noctes lætissima canendo transigit; dum interim formica nunquam otiosa laboribus æstatur. An non igitur ipsa aquilis felicior cicada est? Sed mutatur cum tempore rerum facies; æstas abit, dierum spatia contrahuntur, sævis gelu; & dum pleno dives horreo formica laboris sui fructibus latatur, Cicada fame enecta cum foliis ex arbore decidit. Lubeat ingredi domum perditæ alicujus lusoris, & modum omnem in his suis deliciis obliu; videbitis hic conjugem inopem & fatiscentem, otiosam nunquam, noctem jangentem diei, & vel ad doli am Lanæ lacem laborantem, ne liberi esuriant, ne dos filiabus desit, ne quantum corpore facere cogantur; dum maritus ille belluinus, non pratum, non cauponam, non lusoriam tabernam præteriens, quæ liberis impendenda essent, prodigè perdit; quin illud prodigè tempus, illas horas, quibus agere posset, quæ essent velut sementis longæ æternitatis. Sed grahite tantillam moram; alia mox erit rerum facies, morabitur Cæli tempestas, & dum suæ tam longæ tolerantia fructibus uxor gaudebit, Maritus fame non evitabili morietur humi abje-

abjectus. O si tunc vel horulam, ex
tot illis ludendo miserè perditis, im-
potrare fas esset! & quo illa rum pre-
tio emeretur! Si tot Regna posside-
rent vastissima, quàm multis unquam
Monarcha aliquis potentissimus im-
peritavit, nã illi vindicibus in flam-
mâ, omnium eorum precio horulam
talem redimerent, suspirandam sem-
per, nunquam per totam deinceps
aeternitatem venturam! *venit nox,
quando nemo potest operari.* Adest
nox hyemis frigidissima, quam nulla
unquam amplius excipiet dies: sub-
duxit se Gratia Sol, nec unquam
amplius eorum supra horizontem
emerget.

VIII. Sobrii igitur, sobrii estote,
AA. Amantissimi, in omnibus, quæ
permittenda laxando animo censetis,
oblectamentis: nec enim Sapientis est
prodigere tempus, quod quamdiu
duraturum sit, nescimus. Quantum-
cunque autem duret, semper breve
erit negotiis, quæ nobis gerenda in-
cumbunt. Majus sanè est salutis
negotium, quod nos premit, quàm
ut cogitando assequamur: quare la-
boremus, contendamus, sudemus,
illud semper ut certissimum habentes;
*Tempus breve est. Pergamus proin-
de ad Cælum quamdiu Sol affulget:*
*Ambulate, dum lucem habetis, ut non
vos tenebra comprehendant.* In Nor-
vegia, ubi hyeme brevissimi dies sunt,
& paucarum horarum, ajunt Falco-
nes ad venationem esse velocissimos,
& plus quàm uspiam terrarum ad vo-
landum expeditos. Nec alia ejus rei
causa videtur, nisi quia illi imminen-

tem noctem præsentientes, velocitate
tempus supplere conantur, ut citò in-
veniant, quo alantur, & vivant.
Hanc eandem celeritatem suadet A-
postolus; *redimentis, inquit, tempus,
quia dies mali sunt.* Si vel plura vi-
vendo secula expleremus, etiam hoc
totum temporis spatium piis actioni-
bus dandum esset: quanto igitur ma-
gis id ratio ac fides postulant in tam
brevis dierum nostrorum numero?
Stultum sanè est, illos prodigere
Quis enim despoxit dies paucos?

IX. Sed quid de futuris tantum
Lusorum poenis dissero? Non tum
solum luente jacturam temporis tam
malè consumpti: nimium quantum
jam nunc poenas dant, si infelicem
eorum attendamus conditionem, ad
quam pessimâ suâ assuetudine redu-
cuntur. Paupertas sponte accersita
virtutes cæteras splendidissimè coro-
nat: avellit enim mentem à rerum ca-
ducarum curis; & attollit ad statum
tam sublimem, ut nullo se negotio
summo boho suo unire possit; haud
secus ac arbor, quæ multis circa so-
lum ramis non luxuriat, caput altiùs
attollit, & supra cæteras humi repen-
tes erigitur. Non hic coactæ Pauper-
tatis fructus est. Ipsum hæc suâ cul-
pâ, sed non voluntate, inopem cru-
deliter laniat, & miserum impellit ad
detestandam quotidie sortem, ad
quam est redactus. Nec tamen ea
extremæ illius indigentia vis est, ut
insanam ludendi cupidinem extin-
quat: malunt Lusores egere, & cum
gravissimis egestatis incommodis la-
tari, quàm non ludere; sicque &

*Paf-
chas. de
Aleas
l. 1.*

pellimè oderunt, & temen sponte accersunt inopiam. Horum è numero Juvenis Mediolani quod suum esset, jam habebat nihil, præter vilem ruti casulam; voluit tamen & hanc venum exponere, ne à ludo cogeretur desistere. Sed cum emptorem non inveniret, propterea quod tugurium hoc, nemo sine iis, qui circum erant, agellis, emptum velleret, non desistit tamen; sed crudâ hieme regulas casæ omnes divendidit, sicque omnibus cæli injuriis apertam incoluit, minus commodè, quàm suo lupus in spelæo, habitans, O vim & tyrannidem vitii, ubi animum semel occupavit! Et verò etiam ad majorem insaniam ludendi amor inexplebilis impulit. Alius enim ex hac hominum colluvie, cum, quod perderet, haberet porro nihil, cum collatore pactus erat, ut cilia sibi singillatim evelleret, si ludo esset inferior: parum abest, quin dicam, feliciorum illum fuisse futurum, si à vincente oculos sibi erai passus esset, ne videre jam chartas lusorias posset, quæ quotidianarum jacturarum causæ erant. Nonnemo etiam, S. Bernardino teste, cunctos ludendo dentes perdidit, quos sibi singillatim eximi passus, cum sinistra ludenti fors fuisset, planè edentulus evaserat. An non igitur Lusores damna sua non in futura tantum sentient, sed in hac jam vita sentire occipiunt, ita ineptè & insanè prodigendo tempus, quo rectè expendendo tantum lucri facere possent? Enimverò etsi homines ceteroquin sint, ludendi libidine veneficâ, rationis usu privantur; aut rectius:

tantum rationis retinent, quantum satis est, ut viam excogitent, qua ingeniosius in monstrosas bestias degenerent. Quodnam autem hoc vitæ genus? Miserrimum sanè, dum ne uni quidem perversæ animi sui libidini moderari possunt, cruciantur in animo sævissimè vincendi desiderio, iracundiæ, invidiæ, desperationis, furoris, & amentiæ motibus; extra se autem inveniunt neminem, cui sinistri ipsorum casus doleant, sed odio cunctis sunt, & abominationi, propterea quod totas ipsi familias perdant. Moribus Græcorum receptum erat, ut quisquis opes ab substantiam, à Parente sibi relictam, abliguisset, aut quoquomodo dilapidasset, is eodem cum patre sepulchro non conderetur; ne ejus jam sepulci ossa quieta esse non sineret. Hoc dedecus lusores quidem hodie non manet: aliud tamen haud paulò gravius eos dehonestabit; cum eorum jam tumulo conditorum nomen, odio & execrationi futurum sit ob ingentia illa damna, quæ viventes posteris suis accersierunt, & sæpe nomina ac debita, quæ istis expungenda miseris hæredibus reliquerunt. Quomodo autem, cum ita se res habeant, non pluribus capitibus lusores isti sunt omnino miserrimi?

X. Hæc autem, dicit nonnemo, eos tantum lusores tangunt, qui ludendo perdunt: sunt autem multi, qui non parum lucri & emolumentum ex ludo capiunt: ad istos proinde hæc non pertinent. Sed respondeo, me quidem has eorum victorias, hæc eorum

eorum lucra non dispicere: quin dis-
fertè edico, *Lusores* omnes ludendo
perdere, idq; duabus de causis. Prima
est, quòd ii, qui ludum perdite se-
quuntur, de quibus hic differo, aded
se cœco & inconsulto impetu abripi
sint, ut planè fiant temerarii, nec
aded ipsi ludi legibus stent. De-
sperato illi perimiles, qui in singula-
ri cum alio certamine sui incurii, us-
hostem sua rabie concitatus dejiciat,
vulneri locum relinquit. Par omnino
ludentium suis in jacturis temeritas
est; qui idcirco dum vincendi insa-
riabili cupiditate nihil non audent, &
aggrediuntur, dum resarcire priores
jacturas volunt, novas non raro, &
majores patiuntur. Altera causa est,
quòd quamquam, utin bello clades
tunus alterius victoria est, sic in ludo
tunus non perdat, quin lucretur alter,
fermè tamen lusores non tam sibi,
quàm aliis vincunt; tam citò, malè
parta, non meliùs dilabuntur: nam
vel vino illo, & crebris se capulis de-
dunt, aut in turpes omnis generis libi-
dines sese effrenatiùs effundunt, aut
certè ignavo otio, omnisque laboris
fugà, quo familiæ commodis pro-
spicerent etiam aliis temerariis ludis,
priors ad incitas rediguntur. Apes,
cùm in mel incidunt, ab aliis elabo-
ratum nullo suo conatu, parum inde
emolumentum trahunt, torpescunt
enim, & de futuro jam parùm anxie,
experiuntur, quæ fors prospera vide-
batur, in ipsarum damnum degenerare.
Idem etiam lusoribus accidit.
Et tamen damna hæc ac jacturæ lu-
dentium omnes ferri possent, nisi ce-

teris omnibus perditis etiam, Anima
perderetur; quæ profectò servari non
potest ab iis, qui omnem sobrietatem,
omnem continentiam in oblectamen-
tis sectandis oblit, quæ comparandæ
ipsi saluti dandæ essent horæ, tam in-
feliciter alibi dilapidant, tam com-
modorum ejus incurii, ut pretiosa il-
la momenta expendant tam miseran-
dà, quam vobis descripsi, vivendi ra-
tione, quæ bestiam sanè magis, quàm
hominem deceat.

II.

XI. Etsi non parva sunt, de quibus
hactenus *Lusores* accusavi, delicta,
hæc tamen ferè ex eo magis genere
sunt, quo quæ facienda essent, omit-
tuntur; quàm quo, quæ omitenda es-
sent, perpetrantur. Si ergo vel ista
sufficiunt ad demonstrandum, *Lusores*
verè per ludum ac jocum Ani-
mam perdere, quid non dicendum
erit, si bonis, quæ perperam omit-
tuntur, addiderimus mala, quæ pejùs
ab iisdem admittuntur? Sunt sanè ista
longè gravissima. Æstimentur enim
tantùm damna, quæ velut aliud agens
indicavi, & totis familiis inferuntur.
Hinc autem à sobrietate, cui tam è
diametro repugnat lusorum vita, & à
malis, quæ sibi infelices accersunt plu-
rima, semita se aperit, quâ ostendam,
quantopere ludendi vitium adverse-
tur *Justitiæ*, quâ rectè vos habemus
ad alios. Quæ autem, quæso, mise-
ræ familiæ evenire major calamitas
possit, quàm si Patremfamilias habeat
ludo perdite deditum? Vix aliam im-
maniolem ex Orco furiam in morta-
lium damnum evocare Deus potest,
quàm

quàm famem. *Vocavit famem super Terram*; ut Psalmista loquitur. Unde autem illam vocavit, nisi ex abyssis subterraneis, in quas eam ceteroquin relegaverat, inde nonnunquam ad mortalium supplicium evocandam? *Vocavit famem super Terram*. Hæc autem divinæ fræ ministra, & formidabilis Provinciarum Regionumque pœna, sit prorsus domestica iis familiis & ædibus, quarum incolæ detestandæ ludendi assuetudini se permiserint. Placeat has intrare; & omni earum in angulo egestas se nobis offeret: Coniunx centonibus vix satis tecta; quia vestes meliores maritus minimo pretio divendit: filia sine dote, sine pecuniis filii. Sed quid sine aere & pecuniis dico? Sine pane, sine annonâ in proximos menses, sine artis aut opificii scientiâ, quibus necessaria deinceps sibi parare valeant.

XII. Atque ut de liberis masculis priùs loquamur, quæ fors potest ipsis obstringere infeliciores, quàm Parentem nancisci tam officii sui negligentem, tam injustum? Quæ minore ex animalibus staturâ, & nanâ generantur, ferè talia sunt alimenti necessarii inopiâ, quo ad justam generis sui magnitudinem excrescere possunt. Sic & in familiis accidit: in his enim si contemplerur liberos jam grandiuvculos, videbimus omnium literarum, & primorum etiam elementorum plene rudes; non quidquam Arithmeticæ, non alterius artis callere, ut hac rerum omnium ignoracione, inter aliq̃ ejusdem ætatis sint id, quod inter

homines ceteros Nani ac pumillones, Quæ tantæ calamitatis causa? patet hæc cunctorum oculis; sortiti sunt nimirum infelices Parentem ludo perditissimè assuetum, qui dilapidavit, quidquid misellis sepeterat: hinc ipsi alimento necessario destituti, ad convenientem, & parem aliis hominibus magnitudinem crescere non poterunt. Non fuit, unde Minerval penderetur vel literas, vel numerandi rationem docenti; non unde mechanicam artem docturo pretium; sicque ipsi vix media sui parte homines remanserunt. Has esse injurias perquam graves quis negat? Exercitui annonam aut arma subtrahere, prodicionis genus est. *Prodicionis instar, Exercitui subtrahere unde vivat, & armetur.* Quomodo igitur non paritione familiam aliquam prodidisse dicendus est lusor ille, qui perdendo omnia illi subtraxit, unde modò viveret, & sustulit, unde deinceps necessaria sibi procuraret?

XIII. Quod si & sequioris sexus liberos juvat attendere, quos non finistros casus & ipsis metuere oportebit? *Fieri non potest (Philosophi doctrina est) vel non facile fit, ut cui necessaria Ethicæ non suppetunt, is honesta agat.* Monstrum tetrum quid sunt & horridum: Probi illa tamen nasci facillimum est: sufficit deficere pelliculas, quibus involvendi foetus essent, ut convenienti figurâ formetur. Si Puellæ pudorem venalem habent, magnopere metuo, ne monstri hujus potissima causa sit, quia non fuit, qui eas pro gradus ac conditionis suæ modo vestiret, ne di-

Arist.
in Probl.
sect.
10. n.
14.

eam, qui eas aleret, qui de necessariis prospiceret, qui curam aliquam eorum in futurum susciperet. Non nescio, libidines ita suapte natura effrenes in vicia ruere, ut necesse non sit in necessitatem ejus licentiæ culpam conjicere. Constat tamen hanc quoque sponte ruentes vehementer impellere. In iis corporibus, in quibus atra bilis dominatur, Medicorum judicio magna fames omnes febres malignas reddidit. Facile proinde est, illam propensionem vitiosam, quæ ceteroquin febris instar communis futura fuisset, magnam indigentiam exacerbata, non in malignam tantum, sed & contagione noxiam degenerare, ut quæ & aliis sit offendiculo. Enimvero rara admodum est hodie pudicitia, indiga, & constans. Negotium minimè arduum est cum urbe fame exhausta de ditione transigere: hac enim necessitate compulsam libens accipiet conditiones, quæ ceteroquin intolerandæ visæ fuissent. Sed demus, pudorem tali in domo manere illibatam, an & obedientia, ad liberorum rectam educationem necessariis, servabitur? Exercitus, cui neque procedunt stipendia, neque annona ministratur, militari disciplinâ contineri non potest; non movere castra ad imperium Ducis, non configere cum hoste vult, & perinde, ac si Duces essent nulli, non jam legibus regitur, sed arbitrio & libidine suâ vivit. Sic & familiæ, cum victus defecerit, reverentiam erga paterna imperia exuunt; matrum jussa explodunt, rident Majorum consilia, casu vivunt & libidine. Hinc

jurgia, & lites inter domesticos perpetuæ: ut ne ratio quidem eas sedandi appareat; tam nulla usquam vicini subsidii spes affulget. Adde pessima Lusorum horum exempla, quibus liberos illi suos idem in vitium impellunt, eandem ludendi scabiem affricant; & quæcunque pestes aliæ præviam istam consequuntur. *Juvenem Petr. vitiosum esse non miror, cujus pueri. Bl. f. 72. tiam Pater alea dedicavit.* Et hoc non fit graviter in Justitiæ Leges peccare? hoc sit suum cuique cum fide reddere?

XIV. Qui porro tot injuriis suam in familiam grassantur Lusores, an alienis & exteris æquiores speremus? Rætè ludæ venationem pecuniæ dixerimus: ac proinde ut in venatione, quod multa in casses præda veniat, & astutia pugnatur & robore; ita & in ludo his iisdem res geritur. Certè astutiâ, imò fraudibus, deceptionibus, dolis passim Lusores utuntur. Hinc non injuria unum in fascem triplex hominum genus Philosophus colligavit, cum quodlibet eorum lucris & commodis nulla moderatione inhiet. *Ale. l. 4. Rator, & Spoliator, & Latro, ex illiberalibus, & um genere sunt.* Non enim antè Lusores fraudibus destituentur, & quæ has sequuntur, furtis & deceptionibus, quam suas aranea telas desinat implicare. Mentiri, idioma ipsorum est; fingere ludendi imperitiam, certis notis folia lusoria distinguere, nequiter illa conjungere, ludere cum his, qui juris sui non sunt, ut sunt filii familias, collusoribus verum numerum non fateri, hæc omnia stratagematum instar sunt in justo bello, non sunt deceptiones:

nes: quin probant ipsi communi assensu opinionem, quæ vult, omnem artem justam esse, quæ victoriam pariat. *Nihil interest vi, an fallaciâ, quis potestatem hostium evaserit.* Nec est, cur, benigni Interpretes, aliquibus tantum, non omnibus Lusoribus hæc vitia inesse dicamus: Est nescio quæ ludi malignitas, ut avaritiam, & habendi cupiditatem etiam iis ingeneret, qui ceteroquin prodigi potius sunt, quàm avari. Imperator Caligula, etsi auri tantum in aliquo Regiæ suæ conclavi cumulâset, ut illo in cervo perinde se volutarat, ac in luto bestia; cum tamen luderet, nunquam non nequiter, mendaciter, quin & perjurè ludebat; artibus licitis vix utebatur.

XV. Ubi astutiâ nihil profecerint Lusores, ad vim vertuntur; & posita vulpis pelle leonem induunt. Venitur primò ad contumelias & convitia, mox ad arma, rixas, vulnera, tumultus, cædes; quibus permoti porissimum Legislatores chartas lusorias & aleas, tanquam discordiarum, & gravissimarum injuriarum semina prohibuerunt. Siqui timidiore sunt, nec vitam discrimini tam manifesto offerre audent, ubi domum venerint, quidquid alibi collegerant, furoris effundunt, conjugem, liberos, familiares pessimis modis, nullo discrimine, habent; belluas profectò, non homines, diceret: aded rationem surdi non audiunt.

XVI. Atque hæc pars aliqua est earum injuriarum, quas Lusores inferunt. His Confessione velle reme-

dium facere, videtur perinde esse, ac laterem lavare nondum coctum: hunc enim quò quis plus laverit, hoc amplius & se, & laterem sordidum reddet. Ut enim animæ sordes isti eluant, necesse est ludo nuntium remittere, tantorum malorum causâ; necesse est restituere malè paratâ, cum absque hoc nulla sit salutis spes; ut absque salutaris crisi valetudo afflicta non reparatur. Isti tamen, ubi de ejusmodi rebus sermonem sacer Judex intraverit, confestim reponunt: se neutrum facere posse; non cessare à ludo, quòd illi jam diu assueverint; non restituere; quia si restituerent, ludere porro non possent. Si quando autem induci se paterentur ad aliquid reddendum, è scilicet ratione redderent, quâ Samson ænigma propositum solventibus satisfecit: cum enim solutionis ejus præmium propolisset triginta vestimenta, ubi solum id vidit, triginta ex hostibus Philistæis interfecit, eorumque vestes misit iis, qui ænigmatis nondum dissolverant. Jure hoc Samson egit, quia Dei & populi sui hostes spoliavit. Idem Lusores faciunt, sed per summum nefas & injuriam, furantur, ut reddant; & reddunt, non quia ad id religio impellit, sed ut sine pudore ad ludum redeant nominibus prioribus expunctis.

III.

XVII. Quæ supersunt, tam sunt atrocita, ut ego illa silentio libenter præterirem, nisi ad commemoranda me animaret spes, quam concepi, summum detestandi hujus vitii horrorem vobis

vobis inveniendi. Parum ergo foret, si Lufores malo duntaxat suo moderationem & sobrietatem omnem possuissent; parum foret, si tot injuriis Proximum lacefferent, quæ prioribus hujus Dissertationis partibus à me demonstrata sunt: illud omnium funestissimum est, quod etiam in Deum efficiantur Impii (id quod hac tertiam parte superest ostendendum) quodque hominum instar, etsi brutis omnibus magis brutorum, peccasse non contenti, etiam malos Dæmones peccando æquare conentur. Dæmones dixi: quia inter omnia peccatorum genera nullum est, quo Mortales Dæmonum impietatem magis imitando expriment, quam Blasphemia: sic ut quemadmodum non satis constat, festisne Camelus, an domesticis animalibus annumerandus sit: *Camelus incertum pecusne sit, an fera*; ira & moriò quis ambigit, hominibusne Christianis, an Dæmonibus accenseat Blasphemos. Videntur nec horum, nec illorum re ipsa ad numerum pertinere, sed medium quid inter eos essent; ut dicam verius, rectiusque; videntur Blasphemi appellandi Dæmones domestici, Dæmones nostrates, Dæmones titones, qui nondum solenni ritu in Inferni claustris professi sint; paulò post tamen sint professuri; & licet ipsam terribilem illam urbem ingressi nondum sint, jam tamen in ejus suburbiis habitent. Ubi autem execratam hanc mortalium faciem hæc generis humani probra nefandissima, invenire est facilis, quam inter aleas & chartas? Primum qui

R. P. Segneri S. J. Christ. Inscr. Tom. III.

dem Sanctissima Christi & Mariæ nomina contemptim proferre, & solitum, & modestissimum impiarumistarum linguarum idioma est. Apostolus suis in Epistolis ducentis decies novies nomen Jesu, Christi verò quadringentis repetiit: quod Interpretes numerarunt, ut inde arguerent, vim illam amoris maximam, quâ in Divinam Redemptoris sui Personam Apostolus ferebatur. Lufores, quæ eorum, si Superis placet, pietas est, paucarum horarum intervallo pluribus etiam vicibus illud pronuntiant. Sed d! quàm nullâ reverentiâ! ne canem quidem suum tam contemptim appellarent! Quàm ergo non dubio id argumentum est, animos eorum omni ut æstimatione, ira veneratione Redemptoris sui vacuos esse? Et tamen vix unquam nefarii isti loquuntur modestiâ. Eò progreditur impia eorum temeritas, ut quæ vix unquam & ullibi aliâ, inter ludendum toties audiantur hæreticæ, quas dicunt, Blasphemix. *Ejuro Deum! O Deum iniquum! o Deum injustum! Quid expectare à Christo magis adversum potui!* Hæc, & similes generis ejusdem voces execrandæ, non ab aliis, quàm à Luforibus; velut totidem sagittæ in Cælum orcinâ audaciâ & desperatione jaciuntur. Neque hoc ultimum est, & pessimum, quod consceleratissima hujus sacrilegi furturis hominum temeritas audeat. Etiam manus linguam non raro sequitur, dum non contenti lingua Deo maledixisse, operibus etiam & factis aggrediuntur, ut ea re infelicissimis illis Spiritibus Magistris suis impietate superiori-

niores videri possint. Non memini unquam ullis in monumentis legere, quemquam aliorum Catholicorum lapidibus Deiparæ imaginem aut statuam petiisse, vulnerasse ejus Filium, vesano iracundiæ impetu Cruci suffixi Christi simulacrum in frustra secuisse. Hæc tamen omnia non semel Lufores horrendo sacrilegio ausi sunt; ut mirum sit, nos his legendis, aut audiendis, animo linguæ. Romæ in templo Pacis, publicæ venerationi prostat imago Deiparæ, sanguine perfusa, quem elicit Luforis execranda manus, pluribus in eam lapidibus jactis. Philippi Augusti, Galliarum Regis, veritate miles Lufor brachium jactu lapidis fregit Divino Parvulo, quem sinu Beatissima Virgo gestabat; & hoc etiam ex vulnere magna vis cruoris profluxit. Alius ex hac colluvie frontem simulacri Crucifixi, quod in cimiterio quodam Budæ in Ungaria prostabat, percussit & plagam inflixit. Iterum alter Moguntiae seculi decimi quarti octogesimo quarto, cum ludendo perdidisset omnia, desperatione & vindictæ insanâ cupidine adactus, in ædem sacram accurrat, ex ara simulacrum cruci affixi Dei dejecit, diffregit, & stantis ad Crucem Virginis, imaginem pessimè modis innumeris tractavit. Horreo plura dicere, cum pestem linguæ assent: satis sit narrasse: tanto numero facinora hæc sacrilegæ impietatis perpetrata, ut Scriptorum aliquis integrum hunc librum compleret. Hic iterum sub finem à vobis peto, an ullâ aliâ in mortaliū conditione ac sorte, talia horrendæ impietatis prodigia inve-

Angel.
Roc. a-
pud
Rainal.
l. 1.

niatis? Et si alia non repereritis, fateamini oportet, nullum alium, hominis Catholici nomine insignem, vicisse immanitatem eorum, qui Jesum in Crucem egerunt, sicut eam vicerunt Lufores, sacrilegio tam horribili, ut si vel ipse Judas, ruptis, quibus in Orco captivus teneretur, ferreis illis catenis in terra emergeret, ut Tigris diffracto carcere, non ausurus esset facinus tam tetrum, quale non semel, ludendi vitio infames impiissimè ausi sunt. Quis ergo vobis sensus Auditores? an ambigitis etiamnum, non esse genus vitæ tam è diametro oppositum vitæ hominis Christiani, quàm sit Luforum? Id autem si ita est, profectò nec illud dubium relinquitur, an idem sit ludo assuescere, & animam perdere.

XVIII. Si quis affirmet, se ludo nunquam ad tantam impietatem impulsam esse, fidem non in vobis tribuo: neque enim tam horrenda ausus, hic coram adesse posset: Divina siquidem Justitia, quæ in tam atrocibus flagitiis non diu conniveret, ad hoc usque momentum impunitum illum non reliquisset, sed cum tot aliis sacrilegis vel hiatu terræ absorptus, vel aliâ viâ Orco in prædam destinatus fuisset. Nec tamen idcirco salva res est: vix enim erit quisquam, quem ludi assuetudo non jam ad complura peccata inclinet, & ad plura adhuc incitator sit, nisi statuerit, ludo penitus valedicere. Saltem si ludere aliquando lubet, non nisi summa moderatione id unquam fiat: secus qui fecerit, expectet tantæ pœnas suas ac supplicia jam parata, imò

imò jam pridem denunciata iis, qui Deo deserto, totos se tot quodammodo Idolorum cultui devoverunt, quot sunt illarum, quas toties versant, chartarum imagines.

XIX. *Qui ponitis fortuna mensam* (De rapud Isaiam verba sunt, & libatis super eam, numerabo vos in gladio, & omnes in cado corructis. His Sacrarum Literarum verbis S. Antoninus usus est, ut & culpam, & penam Ludorum impiorum manifestaret: & sic dissecit. Qualis hæc mensa est, nisi Ludorum mensa, circa quam illi congregantur sæpius, quam appareant in sacris ædibus, in piorum Sodalitiorum cœtibus, in illis, in quibus Deo ritè colendo vacetur, locis. Hanc ipsi mensam aram faciunt eorum, quæ paulò antè diximus, Idolorum, & fortunæ maximè, quæ illa Dea est, quam ipsi unicè prestant, unicè in vora vocant, sibi propitiâ oprant; quàmq; ubi sinistra lusus ceciderit, non absque dolore incusant. *Qui ponitis fortuna mensam, & libatis super eam.* Hac in ara opes suas omnes sacrificant, & tam illas promptè alacritèrque abjiciunt, quàm si non suæ, sed aliorum essent: hac in ara immolant æstimationem ac famam suam, seque antiquâ & legitimâ Legum autoritate infames reddunt. Hac in ara pacem etiam & quietem offerunt suam: ut enim nimia salis vel copia vel acrimonia, & se, & quæ saliantur, corrumpit & insipida

reddit, ita ludus cùm fines suos excolerit, non oblectatio, sed tormentum & cruciatus efficitur, iisque Ludores incommodis, illi servituti subicit, cui ne hostis quidem ipsos suos subiceret, Accedit præterea; quòd hac in ara sacrificent tempus æternæ gloriæ paradæ sibi concessum: Sacrificent familiæ suæ beatam sortem, liberorum amorem, Proximi Dilectionem, Leges quotquot uspiam sunt Justitiæ omnes, & ante omnia Pietatem in Deum, quæ mille injuriis rabidi lacerant, quæ ad Supremæ Majestatis contemptum reatà referuntur. Quid est proinde, quod conscelerari isti tanquam impietatis suæ fructum expectent? *Numerabo vos in gladio, reponit Deus, & omnes in cado corructis.* Numerabo vos, quot. *Isa.* quot estis, ne evadat vel unus: numerabo autem non baculo, ut Pastor gregem, ut certus sit, se illum servasse omnem; numerabo vos in gladio, ut Victor perfidos & rebelles numerat, nequis non devictus superfit: numerabo vos gladio meo, omni nimirum ærumnarum genere, sic ut tanta malorum & incommodorum sub mole corruatis, quin unquam, per omnem deinceps æternitatem, eripere caput & surgere valeatis. Auditores Amantissimi, Dei ista verba sunt. Trepidemus & formidemus has minas, ne serò nimis, cùm illas re ipsa exequetur, ingemiscamus.